

er að hálfu renni í landssjóð og að hálfu í bæjarsjóð Reykjavíkur.

Því dæmist rétt vera:

Bæjarþingsdómurinn á vera óraskaður, þó svo að ákvæði hans um sekt fyrir óþarfa þrætu falli brott. Áfrýjandi Björn Gíslason greiði sekt, 50 kr., er renni að hálfu í landssjóð og að hálfu í bæjarsjóð Reykjavíkurkaupstaðar. Svo greiði áfrýjandi stefnda, Halldóri Danielssyni yfirdómara, 20 krónur í málskostnað fyrir yfirdómi.

Dóminum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans, að viðlagðri aðför að lögum.

Mánudaginn 30. september 1918.

Nr. 36/1918.

Björn Gíslason

gegn

Kristjáni Jónssyni háyfirdómara

D ó m u r :

Í forsendum að dómí landsyfirréttar, uppkveðnum 13. ágúst 1917, er meðal annars komist svo að orði: »tók Björn Gíslason (s: áfrýjandi þessa máls) frá Stokkseyri við bréfinu og fór með það til Reykjavíkur«. »Lét Björn Gíslason þá taka vélritað afrit af bréfinu og fóru þeir síðan báðir Björn og,« »Fóru

þeir Björn Gíslason og stefnandi síðan með bréfið til hreppstjórans í Gaulverjabæjarhreppi, og fengu hann, sem þó ekki hafði verið viðstaddur undirskriftir ábyrgðarmannanna, til að votta að þær væru réttar«, og »Björn Gíslason síðar lét vélrita, hefir bréf þetta ekki komið fram við réttarrannsóknina, en virðist hafa glatast úr vörzlu Björns Gíslasonar,« og enn fremur: »og loksins fékk hann hlutaðeigandi hreppstjóra til að rita rangt vottorð á síðara bréfið«. — Mál það er nefndur landsyfírréttardómur var upp kveðinn í, var höfðað af óstefndum þriðjamanni á hendur ráðherra Íslands f. h. landssjóðs til skaðabóta samkvæmt lögum nr. 28, 26. október 1893, um skaðabætur fyrir gæzluvarðhald að ósekju o. fl. Hafði stefnandi þessa máls verið sakaður um skjalafals eða þátttöku í því, og verið úrskurðaður í sakamálsrannsókn út af því í gæzluvarðhald. Í áðurnefndum ummælum í forsendum að dómi yfírréttarins 13. ágúst 1917 er lýst afskiftum áfrýjanda af skjali því, er sakamálsrannsóknin var út af risin, ásamt stefnanda umgetins skaðabótamáls, eins og hinn síðarnefndi er talinn hafa skýrt frá í réttarrannsókninni. Taldi áfrýjandi sum greindra ummæla í forsendum landsyfírréttardómsins 13. ágúst 1917 ærumeiðandi fyrir sig og ennfremur óheimilt að nefna nafn óstefnds þriðja manns í dómi. Höfðaði hann því mál þetta fyrir bæjarþingi Reykjavíkur á hendur stefnda, Kristjáni háyfirdómara Jónssyni, er tekið hafði þátt í uppkvaðningu oftnefnds dóms, með stefnu dags. 25. sept. f. á. og krafðist þess að áðurnefnd ummæli yrði að því leyti sem þau næði til áfrýjanda, dæmd dauð

og ómerk, að stefndi yrði dæmdur til að liða hegningu fyrir þau, embættismissi eða sekt, og loks að stefndi yrði dæmdur til að greiða málskostnað að skaðlausu eða eftir mati réttarins. Með dómi uppkveðnum 10. janúar þ. á. var máli þessu ráðið svo til lykta á bæjarþinginu, að málinu var vísað frá dómi ex officio og áfrýjandi dæmdur til að greiða 8 kr. í sekt fyrir óparfa þrætu, 50 kr. sekt, er renna skyldi að hálfu í landssjóð og að hálfu í bæjarsjóð Reykjavíkur, fyrir ósæmilegan rithátt í sóknarskjölum sínum og loks til að greiða stefnda 30 kr. í málskostnað.

Dómi þessum hefir áfrýjandi skotið til yfirdómsins með stefnu dags. 26. júní þ. á., og gert þær réttarkröfur, að bæjarþingsdóminum verði með eða án heimvísunar breytt og hrundið þannig, að allar kröfur hans fyrir undirdómi verði teknar til greina, og að honum verði dæmdur málskostnaður fyrir báðum réttum, eftir mati yfirdómsins.

Stefndi hefir krafist þess, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur og áfrýjandi verði dæmdur til að greiða málskostnað fyrir yfirdómi eftir mati réttarins.

Áfrýjandi hefir krafist þess að varadómari Einar prófessor Arnórsson, er samkvæmt lögum nr. 31, 2. nóv. 1914, hefir tekið sæti í yfirdóminum í máli þessu, viki úr dómarasæti í því, af því að hann verði að teljast »opinber óvildarmaður« áfrýjanda, og telur áfrýjandi nægilegt í því tilliti »að geta þess, að ég (o: áfrýjandi) nú um tveggja ára skeið hefi legið undir sakamálsrannsókn eftir kærnu frá honum« (o: varadómaranum). Varadómariinn hefir þau ein af-

skifti haft af áfrýjanda, að hann hefir sem ráðherra Íslands f. h. landssjóðs látið ágreining milli áfrýjanda og hins opinbera út af ábúðarrétti, er áfrýjandi taldi sig hafa á einni af kirkjujörðum landsins, svo og kröfu áfrýjanda til eignarréttar að mannvirkjum á þeirri jörð og kröfur hans til leigu eftir þau, sæta úrlausn dómstólanna. Varadómarrinn hefir alls eigi kært áfrýjanda til sakamálsrannsóknar, heldur að eins boðið sem ráðherra, að slík rannsókn skyldi hafin samkvæmt tilmælum eins af undirdómurum landsins. Yfirdómurinn fær eigi séð að framtalin afskifti, er varadómarrinn hefir haft af áfrýjanda sem embættismaður geti gert hann óhæfan sem dómara í máli þessu, og verður nefnd krafa því eigi tekin til greina.

Áfrýjandi krefst, eins og áður getur, að stefndi verði dæmdur til að sæta refsingu fyrir það, að hann hafi nefnt nafn óstefnds þriðjamaðns (=: áfrýjanda) í forsendum landyfírréttardóms 13. ágúst 1917, og fyrir það að sum þeirra ummæla, er í forsendum dómsins standa og áfrýjanda varða eða hann telur sig varða, sé ærumeiðandi og auk þess að ummæli þessi verði dæmd dauð og ómerk. Öll hin umstefndu ummæli í forsendum yfírréttardómsins 13. ágúst er þáttur í lýsingu hans á tilorðningu og forlögum þess skjals, er réttarrannsóknin og skaðabótamálið var út af risið, og að álitu dómarrans, stefnda í máli þessu, nauðsynlegt atriði til þess að rökstyðja þá niðurstöðu, er komist er að í téðum dómi. Dómur um það hvort stefndi skuli sæta refsingu, embættismissi eða sektum fyrir það að hann hefir haft umstefnd ummæli í

forsendum dómsins, er gera verður ráð fyrir að enn þá standi óraskaður og um ómerkingu þessara ummæla, hlyti að byggjast á mati á því, hvort stefndi hefði að lögum eða að ólögum farið með dómsvald sitt í nefndu skaðabótamáli. En slíkt mat eða dóm til ábyrgðar á hendur stefnda út af dómara starfi hans í yfirdóminum, er óæðri eða hliðsettur dómstóll eigi bær að uppkveða í slíku máli sem því, er hér liggur fyrir. Verður því að fallast á þá niðurstöðu bæjarþingsdómsins, að málinu skyldi ex officio vís- að frá bæjarþinginu.

Ákvæði hins áfrýjaða dóms um sekt á hendur áfrýjanda fyrir ósæmilegan rithátt, ber og að staðfesta, svo og málskostnaðarákvæði hans. Þar á móti virðist eigi alveg næg ástæða til þess að sekta áfrýjanda fyrir óþarfa þrætu, og ber því að fella ákvæði hins áfrýjaða dóms þar um úr gildi.

Eftir þessum úrslitum málsins þykir rétt að áfrýjandi greiði stefnda málskostnað fyrir yfirdómi, er ákveðst 20 kr.

Áfrýjandi hefir haft mjög ósæmileg ummæli um yfirdóminn og hina reglulegu yfirdómara í sóknarskjali sínu fyrir yfirdómi, svo og um undirdómarann og jafn- vel um dómgæzlu í landinu yfirleitt. Um yfirdómarana segir hann að þeir muni eigi víkja sæti í máli þessu, »þar sem þeir hingað til hafi verið furðu þaulsætnir í málum mínum (þ: áfrýjanda), enda þótt eg hafi átt í dómsmálum við þá, og þeir haft mig undir sakamálskæru, sem þeir ef til vill hafa haft til hliðsjónar við uppsögn dómanna.« Segir áfrýjandi að forsendur bæjarþingsdómsins minni sig »svo átakan-

lega á orð sem ég (o: áfrýjandi) heyrði hálfvitlausan flökkukarl segja« o. s. frv. Svo segir áfrýjandi að undirdómarinn hafi »æ ofan í æ leyft sér að fara ofan í niðurlag dóma yfirréttarins — sem og yfirrétturinn hefir talið honum heimilt . . . án þess að depla með augunum« o. s. frv. Fyrir þessi og ýms önnur ummæli í sóknarskjali áfrýjanda fyrir yfirdómi ber að sekta hann, og er sektin ákveðin 50 kr., er að hálfu renni í landssjóð og að hálfu í bæjarsjóð Reykjavík.

Þvi dæmist rétt vera:

Bæjarþingsdómurinn á að vera óraskaður, þó svo að ákvæði hans um sekt fyrir óparfa þrætu falli brott. Áfrýjandi Björn Gíslason greiði sekt, 50 kr., er renni að hálfu í landssjóð og að hálfu í bæjarsjóð Reykjavíkurkaupstaðar. Svo greiði áfrýjandi stefnda, Kristjáni Jónssyni háyfirdómara, 20 krónur í málskostnað fyrir yfirdómi.

Dóminum ber að fullnægja innan 8 vikna frá lögbirtingu hans, að viðlagðri aðför að lögum.